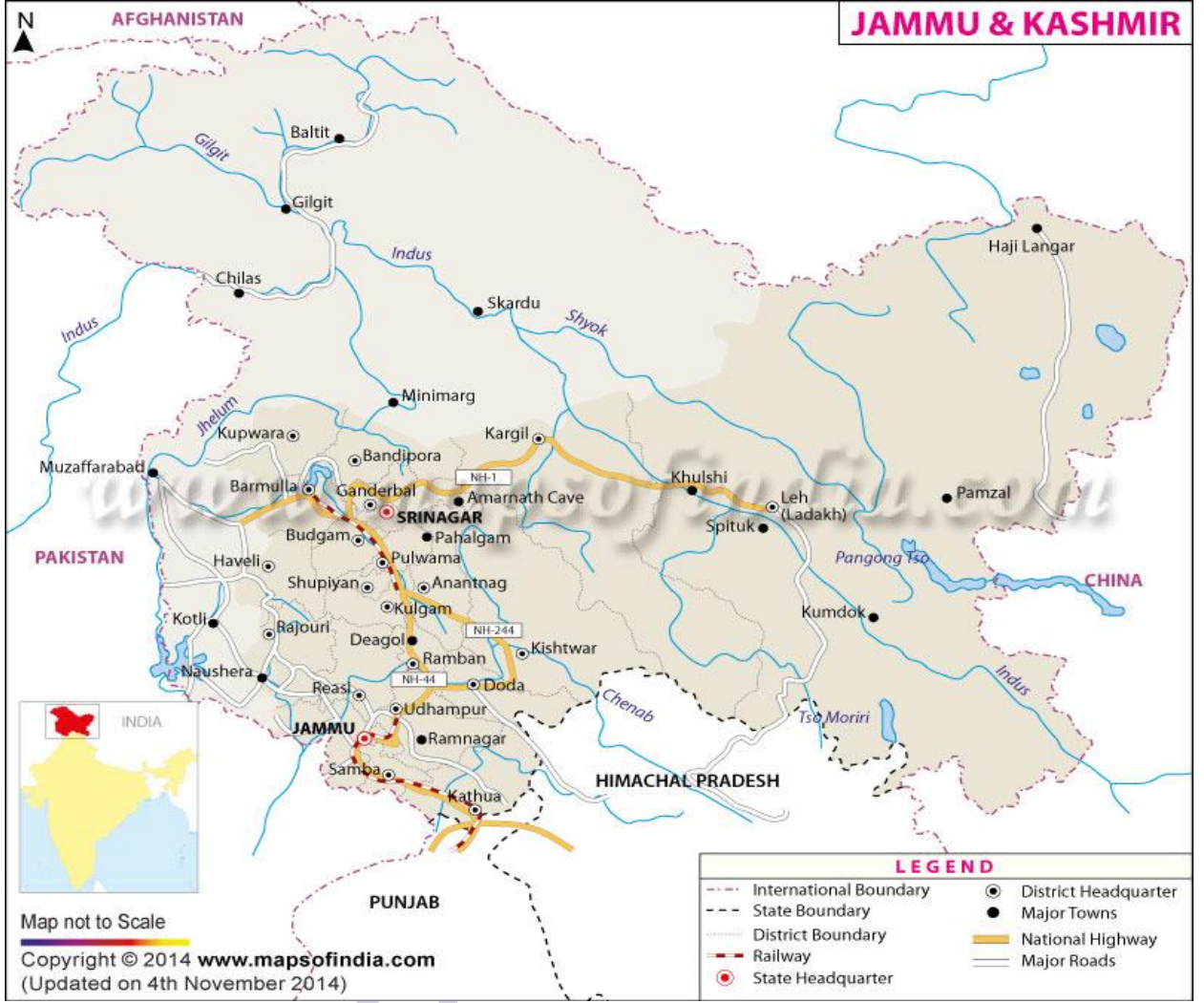

જમ્મુ કાશ્મીર

- ❖ જમ્મુ કાશ્મીર ભારતનું સૌથી ઉત્તરે આવેલું રાજ્ય છે. જે મોટેભાગે હિમાલયની પહાડીઓમાં આવેલું છે.
- ❖ સીમાઓ :- ઉત્તરમાં અફઘાનિસ્તાન અને ચીન, પૂર્વમાં ચીન, દક્ષિણમાં હિમાચલપ્રદેશ અને પંજાબ તથા પશ્ચિમમાં પાકિસ્તાન આવેલા છે.
- ❖ ક્ષેત્રફળ :- ૨,૨૨,૨૩૬ ચો.કિમી.
- ❖ દેશમાં સ્થાન :- ૧૪મું સ્થાન
- ❖ સ્થાપના :- તા. ૨૬/૧૦/૧૯૪૭
- ❖ પાટનગર :- જમ્મુ (ઓકટો થી માર્ચ), શ્રીનગર (માર્ચ થી ઓકટો)
- ❖ ઉપ રાજ્યપાલ :-મનોજ સિંહા
- ❖ મુખ્યમંત્રી :-રાષ્ટ્રપતિ શાસન
- ❖ સ્પીકર :-

- ❖ રાજભાષા :- ઉર્દૂ (કાશ્મીરી,ડોંગરી.હિન્દી)
- ❖ રાજ્ય પક્ષી :- બ્લેક હઠીલા કેન
- ❖ રાજ્ય પશુ :- હરણ
- ❖ રાજ્ય વૃક્ષ :- બદામ
- ❖ હાઈકોર્ટ :- જમ્મુ (શિયાળામાં), શ્રીનગર(ઉનાળામાં)
- ❖ કુલ વસ્તી :- ૧,૨૫ કરોડ
- ❖ વસ્તી ક્રમ :- ૨૧મો
- ❖ વસ્તી ગીચતા :- ૧૨૪ (પ્રતિ ચો.કિમી.પ્રતિ વ્યક્તિ)
- ❖ જાતિ પ્રમાણ :-૮૮૯
- ❖ સાક્ષરતાનો દર :- ૬૭.૬૩%
- ❖ લોકસભાની સીટો :- ૫
- ❖ વિધાનસભાની સીટો :-૯૦ (કાશ્મીરની ૪૭ અને જમ્મુની ૪૩ વિધાનસભા સીટો)
- ❖ વિધાનસભા :- બે ગૃહ
- ❖ રાજ્યસભાની સીટો :- ૦૪
- ❖ જીલ્લાની સંખ્યા :- ૨૨(સૌથી મોટો લેહ જીલ્લો, સૌથી નાનો બડગામ જીલ્લો)
- ❖ ગામડાઓ :- ૬૭૬૮
- ❖ મહાનગર :- ૨ (શ્રીનગર, જમ્મુ
- ❖ મુખ્ય પાક :- સફરજન, ચેરી, મકાઈ,સંતરા નાસપતી
- ❖ મુખ્ય ઉદ્યોગ :- રેશમના કીડા તથા ઠંડા પાણીની માછલી ઉદ્યોગ , કેસર,પ્રવાસન ઉદ્યોગ
- ❖ ખનીજ :-
- ❖ એરપોર્ટ :- ચૂશૂલ (વિશ્વનું સૌથી ઊંચાઈ પર આવેલું એરપોર્ટ), શ્રીનગર, લેહ અને જમ્મુ
- ❖ પર્વતો :- કારાકોરમ, લડાખ પંખી, પીરપજાબ , નંગા, અમરનાથ, હરમુખ,ઓસ્ટીન
- ❖ મહેલ :- અમર મહેલ (જમ્મુ), નવમાળનો મહેલ(લેહ)
- ❖ સરોવર :- વુલર સરોવર (ભારતનું સૌથી મોટું મીઠા પાણીનું સરોવર), ડાલ સરોવર
- ❖ જળ વિદ્યુત પરિયોજનાઓ :- દુલહસ્તી પરિયોજના અને સલાલ પરિયોજના (ચિનાબ)
- ❖ અભયારણ્ય :-
 - નંદીની વન્યજીવન અભયારણ્ય(જમ્મુ)
 - દાચીગામ અભયારણ્ય (દાચીગામ,શ્રીનગર)
- ❖ રાષ્ટ્રીય પાર્ક :-
 - દચિગામ નેશનલ પાર્ક(શ્રીનગર)

- કાંજીનાગ નેશનલ પાર્ક (બારામુલ્લા જિલ્લો)
 - હેમિસ નેશનલ પાર્ક (પૂર્વોત્તર લદાખ)
 - સલીમ અલી રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન
 - શ્રીનગર કિસ્તવાર રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન
- ❖ ગિરિમથક :- ગુલમર્ગ, પહેલગાંવ,
- ❖ નદી :- ઝેલમ , સિંધુ,તાવી, રાવી,અને ચિનાબ
- ❖ સરોવર :-
- દાલ સરોવર
 - વુલર સરોવર (દેશનું સૌથી મોટું સરોવર)
 - સનસર સરોવર
 - સુરીઓન સરોવર
 - પેગાંગ
 - માનસબલ
- ❖ જળાશય ડેમ :-
- ❖ વિદ્યુત મથકો :-
- ❖ મહત્વ :-
- ❖ જોવાલાયક સ્થળો :-બરફનું શિવલિંગ (અમરનાથ), શ્રીનગર, ગુલમર્ગ, સોનમર્ગ,વૈષ્ણોદેવી દેવી, ગુલમર્ગ , રામવિરેશ્વર મંદિર (જમ્મુ), રઘુનાથજીનું મંદિર,ડોગરા આર્ટ ગેલેરી (જમ્મુ), પહેલગામ (ગિરિમથક), શેષનાગ (પહેલગામ), લેહ (વિશ્વનું સૌથી ઊંચાઈ પર આવેલું શહેર), શંકરાચાર્ય હિલ, હમજાન મસ્જિદ, હજરત મહાલ મસ્જિદ, નિશાંતબાગ (શ્રીનગર)
- ❖ મહત્વની યોજનાઓ :-
- ઉજાલા યોજના
 - ઉડાન યોજના
 - સંરચના યોજનાઅનુગ્રહ અનુદાન યોજના
 - શાંતિપૂર્ણ યોજના

વિશેષ માહિતી :-

- જમ્મુ કાશ્મીર દેશનું એકમાત્ર રાજ્ય છે જ્યાં ભારતીય બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૭૦ અનુસાર વિશેષાધિકાર પ્રાપ્ત થાય છે
- અમરનાથ અને વૈષ્ણોદેવી મંદિર અહીંની અર્થવ્યવસ્થા પર ઘણી અસર કરે છે.

- લદાખ જે પોતાની પર્વતીય સુંદરતા તથા બુદ્ધ સંસ્કૃતિ માટે જાણીતું છે. તેને ' નાણું તિબેટ' પણ કહેવામાં આવે છે.
- જમ્મુ કાશ્મીર ભારતનું એકમાત્ર રાજ્ય છે જેને પોતાનો અલગ ધ્વજ છે અને બંધારણ છે.
- આ રાજ્યના ધ્વજમાં લાલ જમીન ઉપર એક હલ છે જે મહેનત દર્શાવે છે.
- ગુલમર્ગમાં વિશ્વનું સૌથી ઊંચું ગોલ્ડકોર્સ આવેલું છે
- કે-૨, નંગાપર્વત, ગશેરબુમ.રાકાપોશી વગેરે ઊંચાશિખરો છે.
- હરિપર્વત ઉપર કશ્યપ રૂષીએ આશ્રમ સ્થાપીને વસ્તીને વસાવી તે કાશ્મીર નામે ઓળખાયો.
- ભારતનો સૌથી મોટો રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન હેમિસ (૩,૫૫૦ વર્ગ કિમી) જે જમ્મુકાશ્મીરના લેહ જીલ્લામાં આવેલ છે.
- શ્રીનગર પરના પૃથ્વીના સ્વર્ગ તરીકે ગણના થાય છે. શ્રીનગર રાજ્યની ઉનાળુ રાજધાની છે. જ્યારે શિયાળુ રાજધાની જમ્મુ છે.
- શ્રીનગરમાં સ્વામી રામાનુજાચાર્યનું સ્ટેચ્યુ ઓફ પીસ (શાંતિની પ્રતિમા)ની સ્થાપના કરવામાં આવી છે જેનાથી તમામ ધર્મોના કાશ્મીરીઓને સ્વામી રામાનુજાચાર્યના આશીર્વાદ અને સંદેશ પ્રાપ્ત થશે.
- ભારતીય રેલવેની સૌથી લાંબી સુરંગ T-49 સુરંગ (ઉદ્યમપૂર- શ્રીનગર-બારામુલ્લા રેલ લિન્ક ૧૨,૭૫૮ કિ.મી લાંબી) છે.
-